

*Oproep om tijdig
pensioenvoorschotten toe te kennen*

Oproep om tijdig pensioenvoorschotten toe te kennen

Geen toekenning van voorschotten wegens het uitblijven van de loopbaangegevens en het pensioenbedrag uit het buitenland overgemaakt via het geëigende kanaal

DOSSIER 41055

De feiten

De heer Maes¹ diende op 9 augustus 2023 een pensioenaanvraag in om het rustpensioen als werknemer op ingangsdatum 1 april 2024 te bekomen. Het pensioen is dus 8 maanden voor de ingangsdatum aangevraagd.

Tijdens het daaropvolgende pensioenonderzoek deelde de heer Maes aan de Federale Pensioendienst mee dat hij ook in het buitenland had gewerkt, namelijk in het Groothertogdom Luxemburg, Duitsland en Chili.

De heer Maes voegde zelf een document van de Chileense pensioendienst waarop zijn loopbaan in Chili vermeld stond toe (loopbaan in Chili van november 2002 tot en met december 2003). Dit document, dat opgesteld was op 18 mei 2020 door de Chileense pensioendienst (met stempel van de Chileense pensioendienst), maakte zelfs melding van de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en de Republiek Chili van 9 september 1996.

De FPD nam hierop contact op met de pensioeninstellingen in de desbetreffende landen, om het overzicht van de pensioenloopbaan te bekomen. Het is immers de verklaring van de buitenlandse pensioeninstellingen waarmee de Federale Pensioendienst rekening dient te houden om de pensioenloopbaan aan te vullen².

De Luxemburgse en Duitse pensioeninstellingen werden onmiddellijk ondervraagd en maakten het gevraagde loopbaanoverzicht reeds in de maand september 2023 over.

De FPD vroeg bij de Chileense pensioeninstelling het Chileense loopbaanoverzicht (P5000 genaamd) voor de eerste keer op 16 november 2023 op. Doch ontving niet onmiddellijk een antwoord. Dit antwoord was immers -al bedroeg zijn loopbaan in Chili vermoedelijk maar één jaar en twee maanden- cruciaal om het rustpensioen aan de heer Maes te kunnen toekennen. Op de gevraagde ingangsdatum 1 april 2024 was de heer Maes immers 61 jaar oud, waardoor hij 43 loopbaanjaren diende aan te tonen³ om vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Zonder het loopbaanoverzicht van de Chileense pensioeninstelling, bewees de heer Maes slechts 42 loopbaanjaren.

Op 24 november 2023 werd een beslissing, zijnde 5 maanden voor de ingangsdatum, aan de heer Maes betekend dat hij niet met pensioen kon gaan op de ingangsdatum op 1 april 2024.

Op de ingangsdatum van het pensioen, 1 april 2024, ontvangt betrokkene geen voorschotten.

1 Alle namen van de klagers in dit jaarverslag zijn fictief.

2 Artikel 32 §4 van het KB van 21.12.1967
Artikel 6 van de EU-Verordening 883/2004

3 Artikel 4 §3 5° b) van het KB van 23.12.1996

Op de ingangsdatum van zijn pensioen heeft de FPD de Chileense pensioendienst maar één keer gecontacteerd om de loopbaangegevens op te vragen.

Op 17 mei 2024 neemt betrokkene telefonisch contact op met de FPD met de melding dat hij nog geen pensioen heeft gekregen. Naar aanleiding van dit telefoongesprek werd er een herinnering door de FPD aan de Chileense pensioendienst verstuurd op 17 mei 2024.

Op 13 augustus 2024 contacteerde de heer Maes de FPD opnieuw. Ditmaal met de melding dat hij zelf met de Chileense pensioendienst contact had opgenomen om de loopbaangegevens en het Chileens pensioenbedrag aan de FPD over te maken. Betrokkene kreeg bij de Chileense pensioendienst te horen dat deze de nodige informatie aan de FPD zou overgemaakt hebben. De heer Maes ontving van de Chileense pensioendienst een document waarop dit schriftelijk bevestigd werd. De FPD was echter niet in het bezit van het loopbaanoverzicht.

Op 26 augustus 2024 stuurde de FPD nogmaals een herinnering naar de Chileense pensioendienst.

Op 23 september 2024 antwoordde de Chileense pensioendienst aan de FPD, doch het cruciale document (P5000) met daarop de loopbaangegevens was niet toegevoegd.

Op diezelfde datum neemt betrokkene nogmaals contact op met de FPD met de vraag wat de stand van zaken is.

Op 3 oktober 2024 vroeg de FPD het ontbrekende document nog een keer op bij de Chileense pensioendienst.

Op 22 oktober 2024 neemt de heer Maes telefonisch contact met de FPD met de vraag om zo snel mogelijk een pensioenbeslissing te treffen. Per mail bevestigt hij zijn telefonische vraag. Hij maakt ook uitdrukkelijk melding van het feit dat hij en zijn vrouw medische kosten hebben en het daardoor moeilijk krijgen. Betrokkene accentueert de financiële moeilijkheden door te wijzen op het feit dat zijn echtgenote maar een klein pensioen heeft.

De FPD ontving op 23 oktober 2024 de Chileense loopbaan via het officiële kanaal dat als ondertekeningsdatum 23 juli 2024 had. Doch dit bleek voor de FPD ondanks de vraag om snel te beslissen waarbij uitdrukkelijk verwezen werd naar de medische kosten geen reden om het dossier met voorrang te behandelen.

Meer zelfs de heer Maes kreeg op 2 december 2024 het antwoord van de FPD dat er nog geen beslissing kon genomen worden. De FPD meldde dat het maandbedrag van het Chileens pensioen diende afgewacht te worden.

Op 21 februari 2025 en 11 maart 2025 informeert de heer Maes voor de zoveelste keer naar de stand van zaken.

Teneinde raad dient de heer Maes op 5 juni 2025 telefonisch een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen nam dan ook onmiddellijk contact op met de Federale Pensioendienst, met de vraag waarom er geen pensioenbeslissing kon getroffen worden. Het bedrag van het Chileens pensioen leek ons immers niet essentieel te zijn om het Belgisch rustpensioen als werknemer te kunnen toekennen.

De Federale Pensioendienst antwoordde ons dat hij het bedrag van het Chileens pensioen nodig heeft om het Belgisch bruto pensioen correct te kunnen omzetten naar een netto pensioen. Het gaat hierbij onder meer om de bepaling van de ZIV- en solidariteitsbijdrage, die beide bepaald worden op het totale brutobedrag (inclusief buitenlandse pensioenen)⁴. Ook nu nog werden geen voorschotten toegekend.

⁴ Artikel 7 §3 van het KB van 8.12.2013

Het argument van de FPD op het bemiddelingsvoorstel van de Ombudsdienst Pensioenen om elke uitbetaling van het rustpensioen tegen te houden is niet redelijk te verantwoorden. Temeer daar de loopbaan in Chili van meneer Maes uitermate beperkt is en het pensioenbedrag dat hij vanuit Chili zal ontvangen dan ook navenant zal zijn. Dit maakt dat de impact van het Chileens pensioen op het bruto pensioenbedrag in België miniem zal zijn.

De Ombudsdienst Pensioenen bleef dan ook aandringen bij de Federale Pensioendienst om het rustpensioen als werknemer zo snel mogelijk uit te betalen. Op 16 juni 2025 is de FPD hier uiteindelijk op ingegaan. De FPD betekende op 16 juni 2025 de definitieve kennisgeving betreffende het rustpensioen als werknemer. Pas in juli 2025 werden achterstallen ten bedrage van 20.240,77 euro netto voor het werknemerspensioen en 3.056,50 euro voor het pensioen als zelfstandige uitbetaald.

Conclusies

Ten eerste vindt de Ombudsman Pensioenen dat maar één keer voor de ingangsdatum van het pensioen, gedurende een tijdspanne van 8 maanden, de Chileense loopbaangegevens opvragen niet voldoende is.

Ten tweede is het volgens de Ombudsman Pensioenen niet te rechtvaardigen dat, wanneer de loopbaangegevens zes maanden na de ingangsdatum van het pensioen in het bezit zijn van de FPD, er nog steeds geen voorschotten toegekend worden. Het is pas nadat de Ombudsdienst Pensioenen een bemiddeling had opgestart en de Federale Pensioendienst erop wees dat het Chileens pensioenbedrag niet noodzakelijk was om een pensioenbeslissing te kunnen nemen, dat door deze laatste een kennisgeving met betrekking tot het Belgisch rustpensioen als werknemer werd opgemaakt en toegestuurd aan de heer Maes.

De FPD erkende op dit punt dat hij reeds vroeger het rustpensioen als werknemer had kunnen en moeten beslissen via een voorlopige beslissing.

Doch kan ook de vraag gesteld worden wanneer een 3 jaar en half jaar oud document, dat aan de pensioendienst overhandigd wordt door de toekomstig gepensioneerde en afkomstig van de Chileense pensioendienst en dat aantoonde dat er pensioenrechten geopend worden voor 14 maanden niet als voldoende dient beschouwd te worden om voorschotten toe te kennen. Dit zelfs wanneer dit document determinerend is om het vervroegd pensioen al dan niet toe te kennen. Temeer daar dit document van de Chileense pensioendienst een stempel van de Chileense pensioendienst draagt en dat op dit document melding gemaakt wordt van de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en de Republiek Chili van 9 september 1996. Verder maakte betrokkene nog melding van het feit dat hij medische kosten heeft. De voorschotten zijn daarenboven terugvorderbaar.

De pensioenwetgeving stelt in artikel 20 §1 van het KB van 21 december 1967:

“Wanneer de inlichtingen nodig voor de verzending van de in het vorige lid bedoelde definitieve gemeenschappelijke kennisgeving niet beschikbaar zijn voor het verstrijken van de termijnen bepaald in de artikelen 17 en 18 van de bestuursovereenkomst gesloten tussen de Rijksdienst en de Belgische Staat, verzendt de Rijksdienst een voorlopige beslissing met betrekking tot de rechten toegekend in het kader van de pensioenregeling voor werknemers. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.”

Dit wordt verder aangevuld onder §2 van datzelfde artikel met:

“De Rijksdienst kan voorschotten uitbetalen wanneer uit het onderzoek van de rechten op pensioen, zowel op administratief als op gerechtelijk vlak, blijkt dat er nog geen definitieve beslissing kan worden genomen. De Rijksdienst stelt het bedrag van de voorschotten vast op grond van de bewijsstukken waarover hij beschikt.”

De Ombudsman Pensioenen vindt dat elke situatie zorgvuldig beoordeeld moet worden rekening houdende met alle elementen in het dossier. In casu oordeelt de Ombudsman Pensioenen dat het te rechtvaardigen was wel een voorschotbedrag toe te kennen. Hij roept de FPD dan ook op niet extreem afwachting te zijn met het toekennen van voorschotten.

De FPD erkende dat hij reeds vroeger het rustpensioen als werknemer had kunnen en moeten beslissen via een voorlopige beslissing. De werkwijze in dit dossier week af van de instructies.

We melden tot slot nog dat de heer Maes, nadat hij de pensioenbeslissing van de FPD ontvangen had, de Ombudsdienst Pensioenen bedankte en op de bedankingsbrief meldde dat heel de situatie zwaar op zijn gemoed heeft gewogen.

Verlenen van voorschotten op Inkomensgarantie voor Ouderen

DOSSIER 40629

De feiten

Na het overlijden van haar echtgenoot, wordt aan mevrouw Salah vanaf 1 augustus 2024 een overlevingspensioen als werknemer toegekend van 6.078,40 euro bruto op jaarbasis. Zij diende op 2 oktober 2024 zelf een aanvraag om Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) in.

Ondanks meerdere contacten met de Federale Pensioendienst tijdens de daaropvolgende maanden, waarbij mevrouw steeds haar uiterst precaire financiële situatie benadrukte, werd er door de FPD geen beslissing in het IGO-dossier genomen. Men deelde aan mevrouw Salah mee dat er nog gewacht wordt op gegevens van de Vlaamse Belastingdienst met betrekking tot de nalatenschap van haar echtgenoot. Pas na ontvangst van deze gegevens zou de FPD een IGO-beslissing kunnen treffen.

Bedenkingen

Mevrouw Salah diende op 2 oktober 2024 een aanvraag om IGO in. De Federale Pensioendienst startte een onderzoek op en stuurde haar op 15 oktober 2024 een inlichtingenbundel toe. Zij maakte de gevraagde inlichtingen, waaronder een overzicht van de zicht- en spaarrekeningen waarover zij op dat moment beschikte en het aanslagbiljet 2024 (inkomsten 2023) in de loop van daaropvolgende weken aan de pensioendienst over.

Mevrouw informeerde op 14 november 2024 een eerste maal naar de stand van zaken in haar IGO-dossier. De FPD antwoordde haar op 19 november 2024 dat hij momenteel wachtte op de gegevens van Vlabe (Vlaamse Belastingdienst) betreffende de nalatenschap van haar overleden echtgenoot. Er wordt haar verder meegedeeld dat, zodra hij de gegevens van Vlabe heeft ontvangen, haar dossier verder zal behandeld worden.

De daaropvolgende weken en maanden informeert mevrouw Salah nog verschillende keren naar de stand van het IGO-onderzoek. Zij vermeldt hierbij uitdrukkelijk dat zij het zeer moeilijk heeft om haar facturen en huur te betalen. Zij refereert daarnaast ook naar haar situatie bij haar mutualiteit, waar zij uit hoofde van haar echtgenoot rechten ontleende en haar zodoende de verhoogde tegemoetkoming (en daaruit volgend het sociaal tarief) werd toegekend. Wegens het overlijden van haar echtgenoot en het uitblijven van een IGO-beslissing, komen deze rechten vanaf januari 2025 te vervallen.

Begin januari 2025 signaleert zij bij de FPD dat haar financiële situatie onhoudbaar is geworden, dat haar spaargeld ondertussen volledig is uitgeput en dat het vanaf februari 2025 onmogelijk wordt om nog rond te komen. De FPD deelt haar telkens mee dat hij het antwoord van Vlabe afwacht. Pas na ontvangst van deze gegevens, zou haar dossier verder kunnen behandeld worden.

Op 4 februari 2025 neemt mevrouw Salah nogmaals contact op met de FPD, waarbij ze aanklaagt dat ze na 5 maanden nog steeds geen IGO-beslissing heeft ontvangen.

Ditmaal ontvangt zij op 7 februari 2025 een antwoord van de klachtendienst van de Federale Pensioendienst, waarbij haar wordt meegedeeld dat een toekenning van de IGO niet mogelijk is zonder de gegevens van de aangifte van nalatenschap door Vlabe. Men specificeert dat dit een onontbeerlijk onderdeel is van het IGO-onderzoek.

Uit het nazicht van het dossier bleek evenwel dat mevrouw Salah reeds op 9 januari 2025 een kopie van het aangifteformulier nalatenschap voor Vlabe aan de FPD overgemaakt had. Dit geeft reeds een overzicht van de bestaansmiddelen waarover mevrouw na het overlijden van haar echtgenoot beschikt en bevestigt de eerdere documenten die zij had ingediend.

Daarnaast had de pensioendienst ook reeds zelf de FOD Financiën gecontacteerd. Uit zijn antwoord van 27 januari 2025 bleek eveneens dat mevrouw over geen enkel onroerend goed beschikte. Hieruit bleek tevens dat zij geen enkel onroerend goed (onder welke vorm dan ook) had afgestaan.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft dan ook op 20 februari 2025 contact opgenomen met de FPD, met de vraag aan mevrouw Salah dringend voorschotten IGO toe te kennen. De IGO-wetgeving voorziet immers dat een voorlopige IGO-beslissing (onder de vorm van terugvorderbare voorschotten) mogelijk is indien

uit het onderzoek blijkt dat er geen definitieve beslissing kan genomen worden. Dit is verwoord in artikel 11 van het KB van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen, dat als volgt luidt:

“De dienst kan voorschotten uitbetalen wanneer uit het onderzoek van de rechten op inkomensgarantie, zowel administratief als gerechtelijk, blijkt dat er nog geen definitieve beslissing kan worden genomen. De dienst stelt het bedrag van de voorschotten vast op grond van de bewijsstukken waarover hij beschikt. Met een mededeling die niet vatbaar is voor beroep, stelt de Dienst de gerechtigde ervan in kennis dat voorschotten zullen worden uitbetaald.”

De Ombudsdienst Pensioenen dient dan ook te concluderen dat er wel degelijk een mogelijkheid was om ook reeds vóór het ontvangen van de aangifte nalatenschap van Vlabel voorschotten toe te kennen. Niemand bij de pensioendienst heeft hieraan gedacht. Ook de klachtendienst niet zoals blijkt uit zijn antwoord van 7 februari 2025.

Daarenboven is het mogelijk dat zonder het toekennen van voorschotten de toekomstige IGO-gerechtigde zelfs niet in zijn levensonderhoud kan voorzien. Wat hier in casu het geval was. Op die manier wordt niet voldaan aan de bedoeling waarmee de IGO in het leven in geroepen. De bedoeling van de IGO is bijstand te verlenen aan personen die de wettelijke pensioenleeftijd hebben bereikt en die niet over voldoende bestaansmiddelen beschikken om een menswaardig leven te leiden. Vermits het ontegensprekelijk een uitkering betreft die als doelstelling heeft de meest kwetsbaren in onze maatschappij een enigszins toereikend inkomen toe te kennen, zodat zij minstens in hun basislevensonderhoud kunnen voorzien, is het toekennen van voorschotten dus soms noodzakelijk om aan deze doelstelling tegemoet te komen.

De FPD ging in op de vraag van de Ombudsman Pensioenen en ging over tot de uitbetaling van voorschotten op IGO. De pensioendienst maakte nog dezelfde dag een kennisgeving IGO aan mevrouw Salah over. De achterstallen IGO, voor een totaal van 7.676,61 EUR bruto, worden haar op korte termijn uitbetaald.

Na ontvangst van de gegevens van Vlabel, werd het IGO-recht definitief beslist.

Conclusie

In het antwoord op de bemiddelingsvraag van de Ombudsdienst Pensioenen kende de FPD voorschotten IGO aan mevrouw Salah toe.

De pensioendienst erkende dat men in regel enkel voorschotten IGO toekent op verzoek van betrokkene wanneer deze zijn volledige medewerking verleent en alle inlichtingen verstrekt die die FPD hem vraagt. De FPD meldde hierbij de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen. Gezien het om terugvorderbare voorschotten gaat wil men immers vermijden dat er onverschuldigde bedragen moeten teruggevorderd worden.

Gelet op de financiële situatie waarin een IGO-gerechtigde zich bevindt, is het niet onlogisch dat de Federale Pensioendienst enige voorzichtigheid aan de dag legt. Het is inderdaad niet de bedoeling om de IGO-gerechtigde, door de toekenning van voorschotten, in schulden te steken.

Het willen vermijden van onnodige terugvorderingen is lovenswaardig. Doch een uitdrukkelijke vraag van de burger om voorschotten toe te kennen vereisen gaat wel ver. Vaak is een toekomstig IGO-geniet niet op de hoogte dat de mogelijkheid bestaat om voorschotten te vragen. De Ombudsman Pensioenen meent dat het geven van een signaal van financiële moeilijkheden om voorschotten toe te kennen volstaat.

Toekennen van voorschotten wanneer er al een pensioenbedrag wordt uitbetaald

DOSSIER 40626

De feiten

Mevrouw Clauwaert is gehuwd met de heer Volders. Hij had een loopbaan bij de Politie. De heer Volders overlijdt in oktober 2024.

De beslissing over haar rechten op een overlevingspensioen in de openbare sector laat op zich wachten.

Na verschillende contacten met de FPD die niet tot de betaling van haar overlevingspensioen hebben geleid, neemt zij in februari 2025 contact op met de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

Na de bemiddeling door de Ombudsman wordt er vrij snel een beslissing over haar recht op een overlevingspensioen in de openbare sector genomen. Echter, dit overlevingspensioen wordt niet uitbetaald.

De FPD stelde immers naar aanleiding van het onderzoek van het recht op een overlevingspensioen vast dat mevrouw Clauwaert, naast haar rustpensioen in de openbare sector ook nog een rustpensioen in de werknemersregeling zou kunnen genieten.

Daar het overlevingspensioen eventueel moet beperkt worden door de toekenning van de rustpensioenen moet de FPD het bedrag van de rustpensioenen eerst vaststellen.

Echter, om het bedrag van het rustpensioen in de werknemersregeling te kunnen berekenen moet de FPD sector werknemers eerst de loopbaan in de openbare sector kennen. Daartoe moet de FPD sector werknemers over de beslissing over haar pensioenrechten in de openbare sector kunnen beschikken.

Het pensioendossier werd op het moment van haar pensionering behandeld door de stad Brussel. De FPD had nadien de betaling van haar pensioen, dat berekend was door de stad Brussel, overgenomen. Bij de overdracht van het pensioendossier van de stad Brussel naar de FPD waren de loopbaangegevens echter niet overgedragen. De FPD vroeg deze gegevens bijgevolg opnieuw op bij de werkgever. Omdat de werkgever niet meteen antwoordde bleef een beslissing verder uit en bleef bijgevolg ook de betaling van het overlevingspensioen uit.

Mevrouw Clauwaert moest ondertussen verder met een maandelijks inkomen van 1.268,77 euro bruto per maand.

Het is begrijpelijk dat betrokkene het moeilijk had om met dit kleine bedrag rond te komen. Bovendien zou, gelet op de zeer korte loopbaan als werknemer haar rustpensioen als werknemer uiterst beperkt zijn.

De Ombudsman Pensioenen kon vaststellen dat het pensioenbedrag dat mevrouw Clauwaert ontvangt lager ligt dan de armoederempel. Volgens Statbel⁵ ligt de armoederempel voor een alleenstaande in 2024 op 1.520 euro per maand. Voor een huishouden dat bestaat uit twee volwassenen en twee kinderen ten laste bedraagt dit maandelijks 3.191 euro bedragen.

Op het ogenblik dat mevrouw Clauwaert de Ombudsdienst Pensioenen contacteerde leefde zij al vier maanden met een bedrag dat zo'n 250 euro onder de armoederempel ligt. Het is begrijpelijk dat dergelijke situatie niet lang houdbaar is.

De Ombudsman focuste zijn bemiddeling dan ook op het zo snel mogelijk verstrekken van voorschotten.

Conclusie

De FPD ging in op deze vraag. Uiteindelijk werden vanaf april 2025 voorschotten op het overlevingspensioen in de openbare sector toegekend aan mevrouw Clauwaert. De FPD betaalde ook de achterstallen vanaf november 2024 berekend op dit voorschotbedrag. Zij ontving 8.652,36 euro bruto achterstallen.

In mei 2025 kon het dossier volledig afgewerkt worden. Zij ontving in die maand ook de laatste achterstallen. Vanaf juni 2025 ontving mevrouw Clauwaert haar eerste definitieve bedrag. Zij heeft een totaalpensioen van 2.831,65 euro bruto per maand (waarvan 5,68 euro eigen rustpensioen werknemer).

De Ombudsman Pensioenen roept de FPD op om tijdig over te gaan tot de toekenning van voorschotten op een overlevingspensioen wanneer het pensioenbedrag van het rustpensioen dat de weduwe uitbetaald krijgt onder de armoedegrens ligt en de verwerkingstermijn voor de toekenning en de uitbetaling van het overlevingspensioen langer dan de normale verwerkingstermijn blijkt te zijn.

⁵ Statbel: Belgische bureau voor statistiek, www.statbel.fgov.be